

Eis Sprooch an déi „nei Apparaten“

Wat haut alles mat deer ganzer „Computerei“ leeft, konnt natierlech vrun 30 Joer keen sech an deer Gréisst a Wichtigkeet drämen, et sief dann, hie war e „Freak/Geck“ vu „Science Fiction“. Déi normal TV ass ewell eng al Mimmchen, déi hannert „iPad/iPod/Skype“ asw. Héisst ... a wat kënnt nach alles?! Mir erstécken an deer Mass vu Programmen, an tëscht deenen ass e Konkurrenzgewulls, datt eng Mikrob hir Nano-Mikreerbercher nach knapps geng erëmfannen.

Superinteressant: Relativ gekuckt, huet eis Sprooch mam SMS eng Zort „Quantespronk“ gemaach. **Et gött hei an haut bannent engem Mount esouvill Lëtzebuergesch geschriwwen wéi net an honnert Joer virdrun ...** ok, dir sot elo direkt, „mä watfir eent?!“ Däitsch ass et op jidfer Fall ower keent. Psychologesch, esouguer psychopädagogesch ass deen (natierlech d'meescht total iwverfléssege Phenomän) ower **den Hummer fir d'Bewosstginn an ... d'Gewunnecht!!! vun der „Schreif“** an deer Sprooch, déi jo, no den neiste Statistiken, vun 72 % vun eiser Populatioun geschwat gött. Bingo! E wonnerbaren Usaz, e Sprangbriet!

Sech dru gewinnen, en éierbare Saz ze „simsen“, ass, wéi et schéngt, jo an alle Sproochen eng Plo fir déi, déi se maachen ... ower och fir déi, déi se kréien ☺. Et wier, och an den anere Sprooche vläicht net vu Muttwëll, wann d'Sproocheleit an der Schoul sech emol heinsdo e puer Minutten ëm en neit „Fächelche“ genge bekëmmere: **Wéi „klibberen“ ech en zerguttsterten SMS?** Dat gehéiert haut dach esou bei dat normaalt Liewen, datt den „Enseignement“ et net einfach kann iwvergoen ... wuelverstan: net (alt erëm) als **nei Branche, mä souzesoen als „Bäiluecht niewelaanscht e puer Minutten“**. Et kënnt ee sech virstellen, datt e Grupp vu Pädagogik-Studenten op der Uni sech mat deem „Fach“ an sengen Niewewierkunge fir an d'Praxis gengen ofginn ... *non scholae sed vitae!* En interessant Kapitelche wier z. B.: Wou huet eng vun deene sëllegen, dacks onméiglechen **Ofkierzungen** e Sënn ... a wou glat net? Geet et do drëm, d'Saach (nach) méi kuerz a schätzeg ze maachen? Firwat? Um Telephon schwätzt jo och keen seng Sprooch wéi e Marsmënsch, deen e rëselege bëselege Schnëssert huet, oder dach ☺? Mä och iwver déi genervt an nerveg Waasserfall-Vitesse, grad ewéi déi onméiglech an total onartikuliert Aussprooch kënnt ee souwisou eng Zeitung voll schreiwen ... wou d'Fro alt erëm wier, ob et gelies geng ginn ...

Dann **den Internet am Zesammenhank mat eiser Sprooch: Et ass ganz einfach verréckt**. Apaart fir eis geschriwwen Sprooch ower super! Ob elo een dobäi un „Twitter, Facebook ...“ oder soss e „soziale Kommunikatiounsplateau“ denkt, spillt fir de Sproochgebrauch u sech keng Roll. *„Médisez, médisez, il en restera toujours quelque chose“*, heescht et (Voltaire/Beaumarchais) ... fir eis kleng Iwwerleeungen: **Schreift, schreift a schreift, et bleift bestëmmt eppes fir d'Normaliséieren an d'Schreifgewunnecht hänken**. Wann een déi Commentairen op Lëtzebuergesch (oder anerwäerts) liest, da kënnt een sech dacks mat Kräizer seenen. Do gött dann esou onverständlech geschriwwen wéi der vill schwätzen: haseleg, d'Halschent verschléckt, aplaz „säint“ esou roueg ze schreiwen, wéi een et ouni Hetz/Hoosslecht a Stress (soll) geng soen.

De grouse Problem: Emol d'éischt **säi Geschreifs selwer – a wa méiglech zweemol – iwverliesen; ass dat esou schwéier?** Et freet ee sech heiansdo, wat déi professionell Pub-Leit sech dobäi denken, wann et esouguer an hiren deierbezuelt Reklamtexten nach vu „Knätzele“ grujelt.

All dat Negatiivt verhënnert ower net, datt dat „elektronesch Geschreifs“ deen „Hummer“ fir eis geschriwwen Sprooch ass, dee kee Mënsch sech erwaart hat! Well wou näischt ass, kann och näischt verbessert ginn.

Gedéngels

Kritt dir e Medikament, dann *huelt* dir et an ... mä wann e Coureur de Ploton soll „*anhuelen*“ aplaz *erëmzekréien*, da muss e schlécken a gierksen (?) a wäert och dran erstécken ... mä wat giff dat e Furri, wann en déi aner ower nach „*ofkrit*“ (abkriegt?), well dat wier *de Journalisten „hires“*.

Och **eng Coupe gött bei äis net „ausgedroen“** ... dat hunn se an der Zäit just mam Nuetsgeschier gemaach ... loosst se dach spillen; a wann deen aneren Dag d'Zeitung dann „ausgedroen“ gött, brauch dat do och keen „*Androck ze hannerloossen / keen zum Laachen ze bréngen / och wann et nach esou dréckend waarm ass*“ ... déi schlecht iwversaten Ausdréck loosse mir do, wou se hi gehéieren: an d'Däitscht! Sou: da bëit dat krommenolegt Gedéngels hei virdrun emol riicht ...

Konterbosseg

Mir hunn am Lëtzebuergesch eng Hellewull Ausdréck, vrun allem Ausdréckeweise mat Wieder, déi ee wéi Zwillingen am Däitschen erëmfënnt; mä, gelldir, **et gött esouguer richteg Zwillingen, déi sech net „gläichen“**, déi aus zwee verschiddene Gackelcher ... a scho si mir bei engem Verb, dat et och am Däitsche gött, ower sot emol op däitsch, „*sie gleichen sich nicht*“ ... da sidd dir am Böll senger Sprooch ganz einfach „dolaanscht“ ... e Wuert, dat „déi aner Säit“ ganz einfach keen an deem Sënn matkritt. Dees gött et maandelweis, an dofir rëtscht en däitschsproochege Mënsch, dee Lëtzebuergesch léiere wëllt, och esou dacks aus. ☺

Eise Sproochwutz „**dee gött sech net**“ ass z. B. **total oniwwersetzbar**, och wann een dat op deen éischte Siess net esou gesäit; „*der gibt sich nicht*“ ass laanscht den Dill (= er kriegt sich nicht ein); „*il ne se donne pas*“ ... à côté de la plaque; „*he does not give himself*“ ... bullshit! Genee op dësem Plang läit Aarbecht fir en etlecht linguistescht Gemasters a Gedokters, ower maja, nedir ☺

vum Lex Roth

André Faber

Majo, dajee alt ...

Leider fäerten eis „Wëssenschaftler“ d'Wierder, d'Ausdréck an d'Sazstrukture wéi Fixfeier, déi als typesch fir eis Sprooch ze huele sollen/mussen/däerfe sinn. „Typesch“ ass d'Lëtzebuergesch ower nun emol, wou et sech ganz oder deelweis vun anere Sproochen, besonnesch dem Däitschen ënnerscheet. Mä **fir dat erauszefannen an ze „behandelen“, muss een d'Lëtzebuergesch an sengem Fong, senger Sproochsubstanz kennen** ... an déi kritt een nun emol net zu Stuttgart oder zu Münster; och net wann een en etlech Texter bis op déi lescht Méckeschëss „analyséiert“.

Mat e puer **Familljennimm / Patronymen** (dat och nach mat enger Zeitungsrubrik) ass et net gehal; grad wéi net domat, datt ee kuckt, wou se d'meescht am Gebrauch sinn. Iwregens geet do en Téléphonsbuch vu rondrëm eist Land duer, fir erauszefannen, wou dësen oder dee bekannte lëtzebuergesch Numm nach doheem kënnt sinn. Vill méi interessant wéi de Bestand an d'Verbredung vun Nimm ass d'Fassung, wéi se entstanen sinn ... mä dat ass eng Gei, op deer d'Seeten och musse stëmmen, an dat net op d'Manéier wéi hei uwendru gesot ... dat kann net déi richteg „Musek“ ginn.

An der Sprooch selwer – deer vun all Dag! – hu mir Gebräicher, déi esou typesch sinn, datt kee Mënsch se zu Düsseldorf oder zu Malbrouck, leider och net méi zu Arel „matkritt“. Beispill: *De Jamper trëllt dorëmmer, wéi wann en doruechter wier; op der Musel hunn se och ewell doriwwer geklaapt, datt hie wënsch wier; datt hien eng lass huet, bekäppt een direkt, wann en ufänkt ze braddelen; hien tuddelt esou dolaanscht, datt ee mengt, hie wier bausst de Kapp*. Iwwersetzen ☺☺

Wien dat do net versteet, dee kann net behaapten, hie „kënt“ Lëtzebuergesch ... och wann een hei en ënnerscheed tëscht Kënnen a Kenne muss maachen. Mat „Basic-Lëtzebuergesch“ kann ee sech, grad ewéi mat anere „basic-Sprooche“, ganz gutt verstännege. Fir eng Sprooch ower op d'Schreif ze huelen, mat deer mengentwéigen als Literaturspezialist oder „Fach“ dorëmmer ze wéitschen, ass ower e bësse méi verlaangt ... och dat gött jo fir jidfer Idiom! Leider muss een do d'Stolebiischt och fir eiser Leit um Radio oder op der TV huelen: **E coureur „geréit“ nun emol net an d'Hannertreffen; hien hëlt déi viischt och net „an“** ... dat ass net gesond, well hie misst se bal „erëmkréien“ wat näischt mat herumkriegen ze dinn huet; mir hunn och kee „*Bahnsteig*“ a „*steigen*“ a keen Zuch, mä mir klammen um Quai eran; am Football „steigt“ keng „Mannschaft“ erop oder erof, si klëmmt héchstens a fällt eraus, wann et net „klavéiert“ ... jaja, dee léiwe „Sportstudio“; do hu mir ower esou eis kleng Sproochgewunnechten, déi nun emol ni aus engem „Corner“ en „Eck“ gemaach hunn; de „Goalkipp“ ass jo och ni en „Dier- oder Parthidder“ ginn, mä de „penalty“ en Eelefter asw. ☺☺☺

Natierlech gött elo plazeweis gemengt, den „Hands / Corner / Back ...“ wier dach Englesch, richteg! Ower vu wou kënnt dat Spill dann hier ... **a firwat muss et ëmmer „preisesche Wand“ sinn?**

Melusina

Dat ass eng wonnerléif Legend, eng So, wéi si äis aus de Joerhonnerten entgéintkënt. Souwäit wéi ee weess, ass déi Seechen hei zu Lëtzebuerg ower erëischt zënter dem 19. Joerhonnert doheem ... de „Reenert / 1872“ huet si bestëmmt och ewell hei begéint. Méi ewéi sécher kënnt si aus dem Südweste vu Frankräich erbäi. Bei äis kritt si ower eng Fassong, déi si vun all hiren anere Gesichter ënnerscheet: **d'Melusina guff hei mat gelleger, authentischer Geschicht vertrëzt, well de Sigfrid ass nun emol kloer beweisbar „eiser“ Geschicht!**

Den Tauschakt vum Grof senger Lännererie bei Feele fir de Bockfiels an dat rondrëm, aus dem Joer 963, besteet, an zwar nach haut! **Dat Schreiwes, op Pergament mat alle Sigelen an Zeien-Nimm, läit am Archiv vun der Stater Gemeng**, déi et als „Dauer-Leihgabe“ vun der Stad Tréier kritt huet. 1963 guff dee „Millénaire“ hei mat Recht héich offiziell formidabel gefeiert ... dëst Joer hu mir all Ursaach, un dat Schreiwes ze erënneren, dat de Kär vun der Geschicht vu Lëtzebuerg ass. **E flott Melusina-Sigfrid-Monument hätt dausendmol säi Recht ...** vläicht gött dat jo nach do verstan, wou déi Decisioune musse falen ... d'Uelzucht waart op hiert „Fëschschwanz-Meedchen“ – mol kucken.

Dir fannt an de Bicherbutteker elo e klenge schrëftlechen „Totem“ a klassesch „verdichter“ Form als Buch, an deem op seng Manéier déi 1050 Joer Sigfrid-Akt a Melusina gefeiert ginn. Et kascht net méi ewéi eng gutt Fläsch Pinot am Restaurant ... an ass och vläicht e giedelege Cadeau. An der Schoul giff et eiser Geschicht ... an eiser Sprooch „net wéi“ dinn!

